

ISRAEL I ELS ATACS ALS CASCOS BLAUS

Pol Bargués, investigador sènior, CIDOB

817

NOVEMBRE
2024

Durant la seva incursió al Líban, Israel ha atacat deliberadament les posicions de Nacions Unides per intimidar-les, expulsar-les i seguir amb els seus objectius de guerra. És poc habitual que sigui un exèrcit regular qui apunti a les missions de pau que vetllen pel cessament d'hostilitats i coordinen esforços humanitaris. Amb aquesta bel·ligerància, Israel erosiona encara més unes Nacions Unides incapacitades, deslegitimades i infrafinançades. El sistema multilateral s'enfonsa: sense respecte per les institucions col·lectives, no valen les normes de la guerra ni de la pau. A més, l'expulsió dels cascos blaus incrementa l'amenaça de neteja ètnica a la regió.

Els atacs a les tropes de Nacions Unides no són una novetat. A Somàlia entre 1992 i 1995, en plena guerra civil, les missions de l'ONU (UNOSOM I i II) encarregades de supervisar el cessament d'hostilitats i facilitar el subministrament d'ajut humanitari van patir més de 150 baixes, inclosos **episodis atroços** a la capital, Mogadiscio, on van rebre emboscades fatals per part de senyors de la guerra. A Bòsnia, l'exèrcit serbobosnià comandat per **Ratko Mladić** va segrestar 320 soldats de l'ONU com a represàlia pels bombardeigs de l'OTAN contra les seves posicions, i després d'intimidat-los i enganyar-los assegurant que no farien res als civils, van cometre un genocidi de més de 8.000 bosnians musulmans.

Tot i aquests episodis foscos dels anys noranta, la majoria de fatalitats al llarg de la història dels soldats de l'ONU han estat fortuïtes, per malalties, accidents o per l'esclat de mines antipersona en **operacions per desactivar-les**. Des del 1948 han mort **4.398** soldats de l'ONU, dels quals 1.130 a causa d'atacs deliberats. Aquestes morts han succeït més sistemàticament en les missions del segle XXI, que han estat més complexes i robustes; missions d'estabilització on els cascos blaus s'han enfrontat a terroristes, bandes criminals, grups armats, mercenaris o **agressors desconeguts**, com els que van atacar combois de l'ONU al Darfur el 2010. Entre aquests casos, la missió a **Mali** (2013-2023) destaca com a especialment violenta. Allà, els cascos blaus es van involucrar en combats i van patir emboscades, assalts, atemptats i bombardeigs (el **total de víctimes** per atacs directes és de 174). També la missió de Nacions Unides a la **República Democràtica del Congo**, que dona suport a l'exèrcit i fa servir helicòpters i artilleria pesant, va patir el pitjor incident en la història recent d'aquestes missions quan un grup armat va matar 14 soldats i va ferir-ne 40 més. El secretari general de l'ONU, va referir-se a aquests fets com a "crims de guerra", va **demanar l'arrest dels agressors**, i va advertir que aquests atacs no podien quedar en la impunitat.

Però, de moment, impunes quedaran els crims de guerra comesos per Israel des del 7 d'octubre del 2023. Durant la seva incursió al Líban, els tancs israelians van apuntar les torres d'observació de l'ONU al territori, ferint mitja dotzena de soldats. **No és la primera vegada**: el 1987, un tanc israelià va obrir foc contra una posició dels cascos blaus i va matar un soldat; i el 1996, Israel va bombardejar una zona al sud del Líban protegida per l'ONU, on va matar 120 civils i va ferir quatre soldats. Més enllà del Líban, es calcula que el 2023 a Gaza l'exèrcit d'Israel va matar **142 membres de la UNRWA** (Agència de les Nacions Unides per als Refugiats de Palestina al Pròxim Orient, en la seva traducció al anglès), que no eren soldats, sinó treballadors socials, metges, professors i enginyers. El més preocupant és el fet que l'agressor sigui un Estat. No es tracta de grups rebels, ni mercenaris, ni terroristes, sinó d'un govern reconegut internacionalment, el del primer ministre Benjamin Netanyahu, que està al darrere d'aquests atacs contra els soldats de l'ONU per expulsar-ne les seves missions del sud del Líban i de Gaza amb la finalitat de continuar amb els seus objectius de guerra. Un govern israelià que, fa un mes, aprofitava la tribuna de l'Assemblea General de les Nacions Unides per acusar el Líban, l'Iraq o l'Iran d'"**eix del mal**", mentre situava el seu propi país en el bàndol de la civilització i el progrés. El mateix govern d'un Netanyahu que ha declarat al secretari general, António Guterres, persona "**non grata**" i li ha prohibit l'entrada al país, cosa que agreuja el desprestigi d'una ONU paralitzada per un Consell de Seguretat dividit i infrafinançada des que Donald Trump va retirar-ne el suport dels **Estats Units** durant el seu primer mandat.

Si les Nacions Unides són expulsades de les zones de conflicte, la comunitat internacional es queda sense un guardià per preveure, dissuadir i contenir hostilitats; i sense mans per coordinar i gestionar les crisis humanitàries.

Malgrat els excessos que han comès les missions de Nacions Unides en algunes ocasions, com per exemple els infames casos d'**abús sexual** que van patir les dones (i nenes) a Haití o a la República Democràtica del Congo, els soldats de l'ONU han estat, en gran mesura, una presència positiva de tropes de suport a les societats en conflicte, han aportat seguretat i han vetllat per l'estabilitat i la pau. Sovint recordem els fracassos de l'ONU a Haití, Ruanda o Bòsnia i Hercegovina, però oblidem que han tingut cert **èxit** i han contribuït a sostenir la pau en casos com Costa d'Ivori, Libèria, El Salvador, Namíbia, Cambodja, Croàcia o Timor Oriental. Amb les Nacions Unides expulsades del Líban i de Palestina, hi ha el risc que l'actual conflicte regional continuï escalant; que prossegueixi, com documenta **Michelle Pace**, la neteja ètnica i les violacions de drets humans, l'expulsió de centenars de milers de la seva terra, la matança d'intel·lectuals (escolasticidi), el derroc d'estructures per construir un estat viable (politicidi), la destrucció de les llars i els espais vitals (domicidi), de les ciutats i dels serveis educatius i sanitaris (urbicidi), del medi ambient i els espais naturals (ecocidi), i se segueixi utilitzant la fam com a arma de guerra. I que la situació empitjori encara més.

Si les Nacions Unides són expulsades de les zones de conflicte, la comunitat internacional es queda sense un guardià per preveure, dissuadir i contenir hostilitats; sense mans per coordinar i gestionar les crisis humanitàries; sense ulls per vigilar i captar senyals d'alerta; sense veu per informar, criticar o denunciar abusos i crims. Sense esperança.